

بسم الله الرحمن الرحيم

از حکم حضرت امیرمومنان صلوات الله علیه در محضر استاد آیت الله محمد شجاعی

وَ اخَذَ كُلُّ عَمَلٍ يَرْضَاهُ صَاحِبُهُ لِنَفْسِهِ وَ [يُكْرَهُهُ] يُكْرَهُهُ لِعَامَّةِ الْمُسْلِمِينَ. از سه چیز می فرماید بترس: یکی این که برحذر باش از هر کاری که انسان راضی می شود برای خودش ولی برای بقیه مردم راضی نمی شود. از این بترس که چیزی را فقط برای خودت بخواهی و برای دیگران آن را نخواهی.

این یک جمله به ظاهر خیلی خلاصه و ساده است ولی هزاران مسئله است که قسمت مهمی از گرفتاریهای اخروی و هلاکت اخروی انسانها از این باب است. بعداً فکر کنید که [این مساله] در ما چگونه است. منگوبید بترس از هر عملی که انسان آن را برای خودش می خواهد ولی برای بقیه مردم آن را نمی خواهد.

وَ اخَذَ كُلُّ عَمَلٍ يُعْمَلُ بِهِ فِي السِّرِّ وَ يُسْتَخْفَى مِنْهُ فِي الْعَلَانِيَةِ، بترس از هر عملی که در خفی عمل می شود ولی از عمل کردن به آن در آشکارا انسان حیا می کند!

هر عملی را دیدید که در آشکارا نمی توانید عمل بکنید ولی در خلوت عمل می کنید از آن بترسید. این خیلی جمله عجیبی است. اگر کسی بخواهد به این عمل بکند چیز عجیبی می شود. ببینید چقدر انسان اصلاح می شود و چقدر تحذیر می شود از این که آن را عمل بکند. بترس از عملی که در خلوت انجام می گیرد ولی حیا می شود، انسان آن را در غیرخلوت انجام بدهد، از این نوع عمل بترسید. ببینید چقدر انسان باید تجدیدنظر بکند اگر بخواهد به این عمل بکند.

حالا چرا می گوید بترس؟ چون اینها افتضاح آور است. یعنی اگر بنا باشد در روز فضیحت عمل انسانها را آشکار بکند که خواهد کرد، اینها برای آنوقت هاست. می گوید بترس از چیزی که در خفی عمل می شود ولی انسان حیا می کند که آن را در علن عمل بکند. یعنی هرچه می کند طوری باشد که اگر در علن هم باشد اشکال نداشته باشد.

بعد می فرماید: وَ اخَذَ كُلُّ عَمَلٍ إِذَا سُئِلَ عَنْهُ صَاحِبُهُ أَنْكَرَهُ أَوْ اعْتَذَرَ مِنْهُ، بترس از هر عملی که وقتی صاحب آن عمل از عملش سوال می شود، یا انکار می کند یا عذر می آورد.

ببینید حضرت علی علیه السلام چه نصیحتها به حارث می کند. ببینید حارثها چه شده اند. بیانات امیرالمؤمنین علیه السلام گفتم عجیب است. اساس اصلاح از اینجاها شروع می شود. گفتم بیان امیرالمؤمنین علیه السلام بیانات مخصوص است. فلذا امثال حارثها با این نصیحتها که گرفته اند چه شده اند. هیچ عملی نکن که وقتی درباره آن از تو سؤال می کنند، بخواهی انکارش بکنی یا عذر بیاوری.

دوباره تکرار می کنم سه جمله فرمود که:

1. بترس از آن عملی که انسان برای خودش راضی می شود برای دیگران دلش نمی خواهد،
2. بترس از هر عملی که در خفا عمل می شود ولی انسان حیا می کند از این که در آشکارا عمل بشود،
3. بترس از هر عملی که وقتی صاحبش از آن سؤال می شود، یا انکار می کند یا عذر می آورد.

ما حالا این را بر خودمان تطبیق بکنیم: اول می گوید بترس از آن عملی که برای خودت می خواهی و برای هیچ کس دیگر نمی خواهی. خیلی چیز عجیبی است. ترسش برای این است که افتضاحش را خدا در قیامت پیش آورد! در دعا هم می خوانیم رَبَّنَا لَا تَفْضَحْنَا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ عَلَي رُؤْسِ الشَّاهِدِ. یک مقام بعد از مردن در قیامت مقام فضیحت است. کسانی را که خدا بخواهد، همه چیزشان را همه می دانند. آن خودش از جهنم هم بدتر است، فضیحت است. منتها کسانی را که می خواهد ستر می فرماید. لا تَفْضَحْنَا عَلَي رُؤْسِ الشَّاهِدِ.

در روایت هست امام صادق علیه السلام فرموده: اگر کسانی بدانند عرض اعمال و فضیحت چیست از همین حالا عقل از سرشان می پرد و به کوهها می روند و زندگی را ترک می کنند. اگر بدانند چه می شود.